

شعر، داستان و ترجمه

کتاب‌هایی را که در حوزه ادبیات کودک تهیه می‌شود، می‌توان به سه دسته شعر، داستان و ترجمه تقسیم کرد. در انتخاب کتاب‌های داستان همان‌طور که اشاره شد، بهتر است که کتاب‌هایی با آموزش غیرمستقیم مهارت‌ها را به کودک انتخاب کنیم. کتاب‌هایی با نگاه خلاقانه و مصور که کودک قادر باشد، داستان را از روی تصاویر دنبال کند. بهتر است از خرید کتاب‌هایی که زیاده‌گویی کرده و خارج از حوصله کودک است خودداری کنیم. اما در خرید کتاب شعر، من نگاه دقیق‌تری به کتاب می‌اندازم. ریتمیک بودن، استفاده از واژگانی با مفاهیم عینی و قابل فهم و از همه مهم‌تر درست بودن وزن و قافیه در تقویت حس شنوایی کودک مؤثر است. درباره کتاب‌های شعر، باید بگویم متأسفانه کمتر کتابی می‌توان پیدا کرد که همه این مشخصات را داشته باشد، در عین این‌که تصاویر و محتوای جذابی هم برای کودکان داشته باشند. پیش آمده، کتابی را فقط به دلیل

زیبا نبودن تصویر جلد و عکس‌هایش انتخاب نکرده باشم. چرا که معتقدم یکی از معیارهای کتاب خوب، جذابیت طرح جلد و تصاویر آن است. هرچند سادگی و روانی زبان کتاب نیز بسیار اهمیت دارد. طبق نظر داوران جشنواره کتاب کودک کانون پرورش فکری کودکان و نوجوانان، سهم نسبتاً زیادی از کتاب‌های کودک را در بازار کتاب‌های ترجمه پر کرده‌اند. در حالی که بسیاری از این کتاب‌ها سادگی و روانی لازم را برای مخاطبان خود که کودکان و نوجوانان هستند، ندارند. معمولاً دانش‌آموزان نیز علاقه زیادی به خواندن کتاب‌های ترجمه، چند جلدی و ماجراجویانه نشان می‌دهند، در حالی که تمایلی به شنیدن داستان‌های شاهنامه ندارند. کتاب‌های ترجمه‌ای نیز عمدتاً محتوای ارزشمندی یا خلاقانه‌ای ندارند و با ارزش‌های فرهنگی جامعه سازگار نیستند. اما مگر کودکان ما چقدر کتاب می‌خوانند؟

کرونا و بازار کتاب

شاید برای شما نیز چون من، این سؤال به وجود آمده باشد که با توجه به شرایط خانه‌نشینی کودکان به دلیل شیوع کرونا، چقدر تمایل به کتاب خواندن در آنها افزایش یافته و فروش این آثار در این دو سال در حوزه نشر چگونه بوده است؟ وقتی این سؤال را از غلامپور، مدیر روابط عمومی فروشگاه تخصصی کتاب کودک هدهد، پرسیدم جواب داد که فروش کتاب ارتباط مستقیمی

با شرایط موجود و شیوع کرونا نداشته: «کتابخوان‌ها جای خرید حضوری را به خرید اینترنتی داده‌اند. اما با توجه به شرایط اقتصادی جامعه و افزایش هشتاد درصدی قیمت و صددرصدی بعضی کتاب‌ها میزان فروش کتاب را می‌توان مانند سال‌های پیش از کرونا در نظر گرفت. هرچند میزان انتشار کتاب‌ها از هر جلد، توسط ناشران کم شده است.» کتابفروشی روبان قرمز که فروشگاه تخصصی کتاب کودک است با تسلط شرایط کرونا بر بازارها، خصوصاً بازار نشر چاپ آثار خود را کمتر کرده و به نسبت کار کمتر کتاب کمتری هم به چاپ رسانده است. به نظر فروش آنلاین کتاب کاملاً میان کتابخوان‌ها جا باز نکرده و خرید حضوری به دلیل تعطیلی مشاغل در روزهای شیوع کرونا، کمتر شده است. به طور کلی فروشندگان این فروشگاه معتقدند کرونا روی فروش و بازار کتاب اثر گذار بوده است. به نظر فروشگاه‌ها و ناشرانی که زودتر به فروش آنلاین روی آوردند، در این زمینه تاحدی موفق‌تر بوده و ناشران نوپا آسیب بیشتری دیده‌اند. اما از اقداماتی که در ایام شیوع کرونا

شکل گرفت، کتابخوانی سیار کانون پرورش فکری کودکان بود. کانون با خودرویی به حاشیه شهرها رفت و کتاب‌هایی در اختیار کودکان قرار می‌داد تا مربی‌های کانون برای کودکان کتاب بخوانند. در بهار امسال، کتابخانه‌های کانون نیز در سراسر کشور تجهیز شد و یکصد و سی هزار جلد کتاب به آنها افزوده شد. همچنین کانون پرورش فکری اعلام کرد که ۴۴ عنوان کتاب داستان، شعر کودک و نوجوان قرار است به زودی به چاپ برسد.

پیشنهادهای تخفیف‌ویژه

در سالی که گذشت از همان نمایشگاه کتاب و غرفه‌های همیشه فرعی و در حاشیه کودکان خبری نبود. انگیزه خرید کتاب برای دسته‌ای کتابخوان که همیشه و در هر شرایطی، سبد خریدشان حداقل یک کتاب دارد. خلاف آن دسته دیگر که کتاب‌های مجانی را هم نمی‌خوانند. اما کسانی بین این دو طیف قرار دارند که اتفاقاتی چون برگزار نشدن نمایشگاه کتاب، گرانی قیمت کتاب‌ها، تعطیلی فروشگاه‌های کتاب و اتفاقاتی از این دست که ناشی از شرایط کروناست، آینده‌شان را تغییر می‌دهد: گروه کودک و نوجوانان. به‌خاطر آنها از همین امروز شروع کنیم. حالا که با رسیدن به روز ادبیات کودک و نوجوان، کتابفروشی‌ها و ناشران برای خرید آنلاین کتاب، تخفیف‌های خوبی گذاشته‌اند. امیدوارم تعطیلی دوباره فروشگاه‌ها روی خرید کتاب و کتابخوان شدن کودکان تان اثر سوءیی نداشته باشد. ■

از چاله پشیمانی خارج شویم

«برای تجهیز کتابخانه کلینیک و مهد کودک نیاز به خرید یک سری کتاب کودک داشتم. اما چند ماهی بود، با توجه به باز بسته شدن مدام مشاغل و اوضاع اقتصادی، این کار را به تأخیر می‌انداختم. تا اینکه بالاخره تصمیم به خرید گرفتم. راستش را بخواهید برای من خرید حضوری چیز دیگری است، اما با توجه به شرایط فعلی و مشاوره فروش بعضی از فروشگاه‌ها و همچنین صرفه جویی در وقت و انرژی به سراغ خرید آنلاین رفتم. کتاب‌های انتخابی‌ام در حوزه کودک، معمولاً کتاب‌هایی هستند که بیشتر به آموزش غیرمستقیم مهارت‌های زندگی به کودکان می‌پردازند یا چالش‌های روزمره سنی را مطرح کرده و در عبور از این چالش به کودک کمک می‌کنند. مثلاً کودکانی که سن‌شان آنقدری شده که باید یاد بگیرند، دیگر پوشک نمی‌شوند. آنها وقتی می‌بینند شخصیت‌های داستانی دوست داشتنی‌شان دیگر پوشک نمی‌شوند، تشویق می‌شوند از این مرحله سنی به سادگی گذر کنند. از آنجایی که این دسته از کتاب‌ها باید از لحاظ روانشناسی کودک بررسی شوند، با نگاه کارشناسانه آنها را مطالعه می‌کنم. در بعضی کتاب‌ها می‌بینم که محتوای کودک همخوانی ندارد یا راهکارها و نوشته‌های کتاب کارشناسانه نیست. به طور مثال کتابی درباره احساس خشم در کودکان را مطالعه می‌کردم. در این کتاب شخصیت قصه پس از بروز خشم، در چاله‌ای تریساک، تنها گیر می‌افتاد و از کارش پشیمان می‌شد. آن وقت بود که پس از پشیمانی از چاله بیرون می‌آمد. تفکیک نکردن احساس خشم و پرخاشگری و القای حس بد بودن خشم به کودک و سرکوب خشم او از ضعف‌های آشکار این کتاب بود. هفته گذشته که بنا به حرفه‌ام داستانی برای کودکان می‌خواندم، متوجه شدم شخصیت داستان وقتی حوصله‌اش سر می‌رود، از خانه خارج شده و مشغول کارهای مختلفی می‌شود و پس از ساعتی بازمی‌گردد. این کتاب نیز برای رده سنی الف ممکن است مشکلاتی ایجاد کند. بارها اتفاق افتاده که در میانه داستان، به ناچار قصه را به همین دلایل تغییر داده‌ام. اما چاره چیست؟

